

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมนวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๓ - ๒๘/๒๕๕๘

วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดี รวมสองคำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๗๕

ศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ รวมสองคำร้อง ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ ได้ความว่า

๑. คำร้องของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ยื่นฟ้อง นายวิชชัย เชียงโสม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และนายไสว เชียงโสม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น) ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาไว้กับผู้ฟ้องคดีมีสาระสำคัญว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตกลงรับทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อมีกำหนดสี่ปีที่วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นบิดาทำสัญญาค้ำประกันยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เข้ารับการศึกษาดังกล่าว แต่ในระหว่างการศึกษา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ลาออกจากการเป็นนักศึกษาเพื่อไปศึกษาที่อื่น โดยมีได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ฟ้องคดี เป็นการผิดสัญญารับทุนการศึกษา จึงต้องชดเชยค่าเสียหายในอัตราปีละ ๑๐,๐๐๐ บาท และเงินค่าปรับอีกหนึ่งเท่าของจำนวนเงินค่าเสียหาย รวมระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ๒ ปีเศษ ต้องชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท ค่าปรับอีกจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม ผู้แทนของผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองชำระเงินดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้รับหนังสือแล้ว แต่เพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามชำระแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้ชดเชยเงินจำนวนดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยตามสัญญา

๒. คำร้องของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้อง นายกิตติพงษ์ วงศ์กาฬสินธุ์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นางอุพิน วงศ์กาฬสินธุ์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น) ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นข้าราชการในสังกัดของผู้ฟ้องคดี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ทำสัญญาลาไปศึกษา

LIART

หรือเพื่อฝึกอบรม ณ ประเทศอังกฤษ ด้วยทุนส่วนตัวมีกำหนดสองปี นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังได้รับอนุมัติให้รับทุนอุดหนุนการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากกองทุนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมเป็นเงิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท และได้ทำสัญญารับทุนอุดหนุนการศึกษา โดยมีข้อตกลงว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สำเร็จการศึกษาแล้วผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องกลับมาปฏิบัติราชการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า สองเท่าของระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาต่อหรือได้รับทุนอุดหนุนการศึกษา

ต่อมาเมื่อวันครบกำหนดการลาไปศึกษาต่อปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ไปรายงานตัวต่อ ผู้ฟ้องคดีภายในกำหนด รวมทั้งไม่รายงานความก้าวหน้าในการศึกษาให้แก่ผู้ฟ้องคดีทราบ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่สำเร็จการศึกษา จึงเป็นการกระทำผิดสัญญาลาไปศึกษาต่อ และสัญญารับทุนอุดหนุนการศึกษา และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งไล่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกจากราชการฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกว่าเดือน เกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร และรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา และได้แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองทราบแล้ว อีกทั้งระหว่างการสอบสวนทางวินัย เจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีได้จ่ายเงินเดือนให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รวมหกเดือน ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือทวงถามให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันหรือแทนกัน ชดเชยเงินกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผิดสัญญาลาศึกษาและสัญญารับเงินอุดหนุนการศึกษารวมทั้งเงินเดือนที่จ่ายไปแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพิกเฉยไม่ชำระ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้ชดเชยเงินจำนวนดังกล่าว

คดีทั้งสองเรื่อง ศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น) มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา โดยเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเรื่องได้รู้หรือควรได้รู้เหตุแห่งการฟ้องคดีแล้ว แต่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองจังหวัดขอนแก่น เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเรื่อง จึงยื่นคำร้องอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น) ที่ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา พร้อมกับโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ในการฟ้องคดีว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ ซึ่งเดิมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้ฟ้องภายในอายุความสิบปี ดังนั้น ระยะเวลาการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ นอกจากนี้ คดีนี้เป็นคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง จึงเป็นคดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวม จึงต้องใช้กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับ การที่ศาลชั้นต้นนำมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับ จึงเป็นกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นใช้กฎหมายและตีความกฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ อีกด้วย

ศาลปกครองสูงสุด พิจารณาคำร้องทั้งสองคำร้องแล้วเห็นว่า ในการฟ้องคดีต่อศาลผู้ฟ้องคดี ย่อมต้องยื่นคำฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับการฟ้องคดีนั้น เมื่อพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ ที่กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ซึ่งในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีนี้ ศาลปกครอง สูงสุดย่อมต้องใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมาวินิจฉัยชี้ขาด แต่เนื่องจากผู้ร้อง (ผู้ฟ้องคดี) ได้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของผู้ร้อง (ผู้ฟ้องคดี) ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้งสองคำร้องมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย เป็นประเด็นเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องดังกล่าว ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และ ส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาล อันถึงที่สุดแล้ว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยศาลปกครองสูงสุดได้ส่งความเห็นตามทางการว่า เป็นบทบัญญัติที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี การโต้แย้งเป็นการโต้แย้งบทกฎหมายที่ออกโดยองค์กรนิติบัญญัติ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าว กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นที่ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๘ หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๖๕-๘๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๕ และคำวินิจฉัยที่ ๕-๒๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๘ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕ อยู่ในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดขอบเขตให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คຸ້ມກອງສິດທິແລະເສີຣົກພອງບຸກຄລຈັດระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจตุลาการของศาลดำเนินไปอย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นประโยชน์ในแง่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน สำหรับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ฟ้องคดีปกครอง

ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ให้ยื่นฟ้องคดีภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี กรณี จึงเป็นการกำหนดระยะเวลาฟ้องคดี เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมของรัฐดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว คือคู่ความต้องฟ้องคดีภายในระยะเวลาตามที่กฎหมาย บัญญัติอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๕

นายปรีชา เถลิมวณิชย์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ